

Complexnummer: 514659

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Sandwijck

Aantal complexonderdelen

9

Monumentnummers van complexonderdelen

514660, 514661, 514662, 514663, 514664, 514665, 514666, 514667, 514668

Woonplaats

De Bilt

Gemeente

De Bilt

Provincie

Utrecht

Locatie van het hoofdobject

Utrechtseweg 305, 3731 GA te De Bilt

Complexomschrijving

Inleiding complex

De HISTORISCHE BUITENPLAATS 'Sandwijck' bevindt zich op het grondgebied dat oorspronkelijk tot de bezittingen van het klooster Oostbroek behoorde. In 1644 kwam het terrein in eigendom van een particulier, C. Utenhoven en erven. Via verkoop en vererving kwam het terrein in 1759 in bezit van Adriana Voet van Winssen, geboren van Halm. Rond 1773 werd melding gemaakt van een 'buiten' waar de familie Voet van Winssen woonde. In 1780 erfde de zoon Paul Engelbert, burgemeester van Utrecht, het bezit. Na acht jaar verkocht hij de vernieuwde buitenplaats aan Johannes Sebastiaan van Naamen, muntmeester van de provincie Utrecht. In de verkoopakte werd voor het eerst melding gemaakt van de naam 'Zandwijck'. In 1797 verkocht Van Naamen de buitenplaats Sandwijck aan de Franc van der Goes, oud-schepen van Amsterdam. Van der Goes voegde aan het bezit de naastgelegen boerderij Oost-Indiën toe. In 1807 werd de buitenplaats andermaal verkocht aan de familie Both Hendriksen. Uit de verkoopakte blijkt dat Sandwijck nu ook over zogenaamde 'Engelse partyen' beschikte, waaruit opgemaakt kan worden dat de tuin toen al een landschappelijke aanleg moet hebben gehad. Het park is in 1833-34 door Hendrik van Lunteren (1780-1848) gewijzigd. Geheel aan de zuidrand van het park bevindt zich een uit het derde kwart van de achttiende eeuw stammende neogotische duiventoren, die tijdens de aanleg van Van Lunteren werd veranderd in een follie in de vorm van een schijnkapel met duivenverblijf op de verdieping. In de praktijk was de follie als theehuisje in gebruik. De follie is in 1996 gerestaureerd. Het landhuis Sandwijck bevindt zich in het noordelijk deel van het park en ligt evenwijdig aan de Utrechtseweg. Het huis is via een oprijlaan, evenwijdig aan de Utrechtseweg te bereiken. De oprijlaan voert langs een uit 1858 stammende portierswoning in Engelse neogotische stijl. Het is een kopie van een portierswoning in het park Babelsberg te Potsdam. Voor de portierswoning staan twee natuurstenen hekpijlers met de naam Sandwijck en een inrijhek die de eigenlijke

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

ingang van de buitenplaats markeren.

Het huidige landhuis is vermoedelijk omstreeks 1770 gebouwd en daarna diverse malen verbouwd en uitgebreid. In 1846 kreeg het huis een uitbreiding aan de achterzijde. In 1875 kreeg de voorgevel zijn huidige verschijningsvorm. De toegang is toen naar de linker zijgevel verplaatst. Iets later, vermoedelijk tussen 1880 en 1890, zijn tegen de linker zijgevel een rijk bewerkte gietijzeren veranda en een luifelconstructie geplaatst. In 1916 is aan de westgevel een serre toegevoegd. Achter het landhuis bevindt zich een in gewapend cement uitgevoerde pergola. De stijlen en leggers hebben een imitatie boomstammen uiterlijk gekregen die aan de bovenzijde vertakken. Dergelijke pergola's zijn buitengewoon zeldzaam en deze is vermoedelijk tussen 1915 en 1925 vervaardigd. De cementrustiek werd vooral in België en Frankrijk vervaardigd en gebruikt. Belgische firma's als Janssen uit Westmeerbeek en Segar-Dupas hebben ook in Nederland gewerkt. Onderzoek heeft aangetoond dat ook in Nederland een aantal firma's hebben bestaan die gespecialiseerd waren in rots- en rustiek werken. Bekendste onder deze firma's was de firma Moerkoert, die aan de Utrechtse Maliebaan een atelier had. Moerkoert heeft in de tweede helft van de negentiende eeuw een gelithografeerde catalogus uitgegeven, waarin een aantal uitgevoerde opdrachten wordt getoond. Waar de pergola op Sandwijck is vervaardigd is echter niet bekend. Aan de noordwestzijde van het terrein bevindt zich het landhuis Sluishoef. Dit huis fungeerde tot het begin van de negentiende eeuw als vingerhoedenfabriek. Tussen 1823 en 1828 is de fabriek door de Amsterdamse knopenfabriekant Hendrik de Heus gekocht. Op de plaats van de fabriek liet hij het huidige huis bouwen. De familie van Boetzelaer, eigenaar van Sandwijck sinds 1853, kocht Sluishoef in 1859 en sindsdien behoort het huis bij de bezittingen van Sandwijck.

Het daarachter gelegen koetshuis stamt uit de tweede helft van de negentiende eeuw, maar heeft sindsdien diverse verbouwingen en aanpassingen ondergaan, waarmee de architectuurhistorische waarde voor het grootste deel verloren is gegaan.

De aan de oostzijde gelegen boerderij Oost-Indiën is vermoedelijk van rond 1770 en behoort sinds 1797 bij de buitenplaats Sandwijck. Opmerkelijk is de plaatsing van het voormalige wringhuisje voor de kaasmakerij op de linkerhoek van de voorgevel. Het huidige aanzicht van de boerderij is voor het grootste deel te danken aan wijzigingen uit de tweede helft van de negentiende eeuw.

Het aan de overkant van de Utrechtseweg gelegen Van Boetzelaerpark behoorde sinds 1855 als overplaats tot de bezittingen van Sandwijck. Daarvoor behoorde het terrein tot de inmiddels verdwenen buitenplaats Arenberg. In 1930 is de overplaats door de familie van Boetzelaer aan de Biltse bevolking geschonken. In hetzelfde jaar is dit terrein, naar ontwerp van H. Copijn, tot openbaar wandelpark ingericht. Door de veelvuldig verbrede Utrechtseweg is de relatie met Sandwijck verstoord en is daarom niet in de complexbescherming meegenomen.

De familie van Boetzelaer is tot 1963 op het landhuis blijven wonen. In dat jaar kocht de Rijksuniversiteit van Utrecht het landgoed. Na jarenlange leegstand en een periode waarbij krakers het huis bewonen, is het landhuis in 1990 gerestaureerd en inwendig geschikt gemaakt voor twintig wooneenheden, waarbij de meeste interieurs zijn verdwenen. Thans beheert een stichting het landhuis.

Omschrijving complex

De aan zuidzijde van de Utrechtseweg gelegen historische buitenplaats Sandwijck omvat een langwerpige, rechthoekigvormige terrein, dat vermoedelijk aan het eind van de achttiende eeuw een landschappelijke aanleg heeft gekregen. De buitenplaats Sandwijck bestaat uit de volgende complexonderdelen:

1. parkaanleg, rijksmonument onder nummer 514660

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

2. portierswoning, rijksmonument onder nummer 514661
3. landhuis Sandwijck, rijksmonument onder nummer 514662
4. cementen pergola, rijksmonument onder nummer 514663
5. follie, rijksmonument onder nummer 514664
6. landhuis Sluishoef, rijksmonument onder nummer 514665
7. langhuisboerderij, rijksmonument onder nummer 514666
8. twee hekpijlers, rijksmonument onder nummer 514667
9. gietijzeren brug, rijksmonument onder nummer 514668

Waardering complex

De historische buitenplaats Sandwijck is van algemene cultuurhistorische waarde vanwege de ontwikkelings- en bewoningsgeschiedenis, alsmede van (tuin)architectuurhistorische waarde als voorbeeld van een vrijwel ongeschonden negentiende eeuwse buitenplaats. Tevens van grote ensemblewaarde als onderdeel van de Stichtse Lustwarande, waarbij Sandwijck de eerste nog overgebleven buitenplaats is na de bebouwde kom van de stad Utrecht.

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 514660

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 augustus 2001
Kadaster deel/nr	82734/123

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
De Bilt	De Bilt	Utrecht

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
De Bilt	C			2259
De Bilt	C			2260
De Bilt	C			2261
De Bilt	C			2262
De Bilt	C			2140
De Bilt	C			2177
De Bilt	C			47
De Bilt	C			2231
de Bilt	C			2232
De Bilt	C			2230
De Bilt	C			2219
De Bilt	C			2220
De Bilt	C			1722
De Bilt	C			2221

*Omschrijving***

Omschrijving

HISTORISCHE PARKAANLEG in landschappelijke stijl, waarvan de eerste aanleg uit het eind van de achttiende eeuw stamt en in 1833-34 door H. van Lunteren opnieuw is ingericht. De veranderingen die Van Lunteren heeft doorgevoerd bestaan thans nog voor een groot deel. Belangrijkste wijziging betrof de loop van de vijver, die een U-vorm had met een rechte aftakking in zuidelijke richting. Van Lunteren verbond de twee noordelijk waterlopen, waardoor er een eiland ontstond. De zuidelijke, rechte aftakking is vergraven tot een slingervijver, die ongeveer honderd meter ten noorden van de follie via een scherpe bocht in een kavelsloot overging. Het eiland is via een thans sterk verwaarloosde gietijzeren brug aan de noordwest zijde te betreden. De vijver deelt het terrein van de buitenplaats in twee min of meer gelijke helften. In het westelijk deel bevinden zich het landhuis Sluishoef, het koetshuis (niet geselecteerd) en een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

komvormige vijver. Ten zuiden van Sluishoef bevindt zich een parkbos dat in het oosten grotendeels door de slingervijver begrensd wordt. Het bos wordt doorsneden door het verlengde van de oprijlaan. De wandelpaden die door dit bos lopen stammen niet uit de tijd van Van Lunteren. Uitzondering hierop is het pad dat langs de slingervijver, die ook langs de hierboven genoemde gietijzeren brug naar het eiland loopt. Het pad leidt naar de follie in het meest zuidelijke deel van het park. De follie kijkt uit over een coulissenlandschap, waar volgens oude kaarten oorspronkelijk een rondwandeling omheen liep. De resterende randbegroeiing langs de kavelsloten geven aan waar het pad heeft gelopen. In een aantal sloten bevindt zich kleine eilandjes die met oude bomen begroeid zijn. Dit terrein, dat thans voor agrarische doeleinden in gebruik is, valt vanwege het ontbreken van aanlegstructuren buiten de bescherming.

Na de follie buigt het pad in noordelijke richting af en loopt gedeeltelijk langs de oostelijke oever van de slingervijver. Het parkbos gaat hier over in een licht geaccidenteerd weidegebied in het oostelijk deel van het park dat zich tot aan het landhuis Sandwijck uitstrekt. De zuidgrens van dit weidegebied wordt bepaald door een hoefijzervormige sloot. Deze sloot is vermoedelijk een toevoeging uit het eind van de negentiende eeuw aangezien het ontbreekt op de topografische kaart van 1887. Het wandelpad loopt langs de zuidelijke oever van de sloot verder en doorkruist daarna het hierboven genoemde weidegebied. Het pad loopt uiteindelijk door een bosje van coniferen, dat recht in de zuidoostelijke zichtlijn van het huis Sandwijck ligt. Dit bosje stamt uit 1913 en is door tuinarchitect Otto Schulz aangelegd toen hij rond het huis een aantal wijzigingen doorvoerde. Hierachter ligt een gegraven waterpartij met een kleine komvijver uit dezelfde tijd. Het pad komt uit op een T-kruising. Het pad naar links voert langs de pergola en het landhuis en komt tenslotte uit op de oprijlaan. Het pad naar rechts leidt naar het parkbos dat de oostgrens van het terrein vormt. Dit bos wordt door een rechte laan doorsneden en voert in noordoostelijke richting naar de boerderij Oost-Indiën en in zuidwestelijke richting naar het agrarisch gebied ten zuiden van de buitenplaats.

Algemene karakteristiek voor het park is de samenhang van de terreindelen in relatie met de hieronder nader gespecificeerde verkavelingsstructuur en de aan het eind van de dertiende eeuw aangelegde Steenweg, thans Utrechtseweg. Het open weidegebied geeft door zijn grillige begrenzing een besloten indruk. De diversiteit van de (solitaire)boomsoorten (moerascypres, treurbeuk, zerkova, (rode)beuk en (Amerikaanse) eik is groot en is van belang in de compositie van de verschillende zichtlijnen. Alhoewel de zuidoostelijke zichtlijn vanuit het huis verstoord is door de aanplant van het eerder genoemde coniferenbos, zijn de lange zuidwestelijke zichtas vanuit het huis, de zichtlijnen vanuit de follie op het coulissenlandschap en de diverse zichtlijnen op het landhuis op vele punten in het park nagenoeg ongeschonden gebleven. Deze elementen geven op zijn minst een impressie van de oorspronkelijke opzet van Van Lunteren. Met uitzondering van de ceder op de zuidwestelijke zichtas van het huis, zijn de latere aanplanten niet storend.

Bepalende factoren in de aanleg van het park is zonder twijfel de middeleeuwse verkavelingsstructuur en de Utrechtseweg die daar schuin doorheen loopt. Het landhuis ligt evenwijdig aan deze weg terwijl de oorspronkelijk achttiende eeuwse landschappelijke aanleg van het park de verkavelingsstructuur heeft gerespecteerd. Het gevolg hiervan is dat de hoofdrichtingen niet recht -dat wil zeggen in zuid- of noordoostelijke richting- van of op het huis lopen, maar noodzakelijkerwijs in zuid- of noordwestelijke (op het Van Boetzelaerpark) richting. Het is aannemelijk dat Van Lunteren bij zijn reorganisatie heeft getracht toch een zuidoostelijke zichtas te verwezenlijken die dwars over de kavels heeft gelopen. Deze as is tegenwoordig verstoord door het hierboven genoemde coniferenbos en het parkbos langs de zuidoost grens.

Waardering

Het park in landschapsstijl van de buitenplaats Sandwijck is van algemeen belang vanwege de belangrijke tuinarchitectuurhistorische waarde als voorbeeld van een gaaf landschapspark uit de eerste helft van de negentiende eeuw geënt op de middeleeuwse cope-

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

ontginning. Tevens vanwege de ensemblewaarde in relatie met de overige parkonderdelen.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

Monumentnummer*: 514661

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 augustus 2001
Kadaster deel/nr	82734/114

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
De Bilt	De Bilt	Utrecht

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
De Bilt	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
De Bilt	C			628

*Omschrijving***

Omschrijving

PORTIERSWONING in Engels neogotische stijl, van de buitenplaats Sandwijck, gelegen aan het begin van de oprijlaan. Het huis heeft anderhalve bouwlaag en is onderkelderd. Het bestaat uit twee bouwvolumes, waarvan het voorste een vierkante grondvorm heeft en wordt gedekt door een plat dak. Een omgaande balustrade met imitatie hekwerk sluit de gevel af. Het daarachter gelegen bouwvolume heeft een rechthoekige grondvorm en wordt door een zadeldak waarin moderne dakramen, met grijze Hollandse pannen gedekt. De gevels zijn voorzien van een bepleistering, waarin imitatievoegen (blokken) zijn getrokken. Tegen de buitenhoeken van de woning zijn overhoeks steunberen met ezelsrug- en driepasbekroning gezet.

De voorgevel (noorden) heeft een in het midden geplaatste driezijdig, erker op gedecoreerde consoles. De plint van de erker heeft aan elke zijde twee verdiept liggende velden, waarboven aan elke zijde een keperboogvormig venster zit. Onder de erker bevindt zich een kelderlicht. Boven de erker heeft de gevel een drielichtsvenster met penanten. De achtergevel is een topgevel van twee vensterassen breed. De vensters in de eerste bouwlaag hebben wenkbrauwen. In de top is een drielichtsvenster met penanten gezet. De overstekende dakschilden rusten op gesneden houten consoles.

De rechter zijgevel heeft links een venster met wenkbrauw, waarboven een liggend rechthoekig venster. Rechts hiervan, direct naast de overgang van beide bouwvolumes, bevindt zich een portiek met ingangspartij. De portiek is aan drie zijden met Tudorbogen opengewerkt en heeft een onregelmatige kanteelbeëindiging. De hoeksteunberen steken hierboven uit en hebben een ezelsrug, boven het driepasmotief als vulling onder de schuine zijden.

Rechts van de ingangspartij zit in de gevel een venster met wenkbrauw, waarboven een liggend rechthoekig venster. De linker zijgevel

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

heeft twee vierkante vensters als latere toevoeging.

Waardering

De portierswoning van de buitenplaats Sandwijck is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde als gaaf voorbeeld van een neogotische portierswoning, alsmede vanwege de cultuurhistorische waarde door oorspronkelijke functie. Tevens vanwege de ruimtelijk-functionele en ensemblewaarde in relatie met de overige complexonderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie

Bijgebouw

Monumentnummer*: 514662

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 augustus 2001
Kadaster deel/nr	82734/103

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
De Bilt	De Bilt	Utrecht

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
De Bilt	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
De Bilt	C			2056

*Omschrijving***

Omschrijving

LANDHUIS van de buitenplaats Sandwijck, gelegen langs de Biltse Grift in het noordelijk deel van het park. Het huis is via een oprijlaan, die langs de noordgevel loopt, te bereiken. De grondvorm van het huis is nagenoeg vierkant, het bouwvolume bestaat uit twee bouwlagen en wordt gedekt door een met Hollandse pannen gedekt afgeplat schilddak (waarin in twee van de vier dakschilden vijf moderne dakramen zijn geplaatst) met vier schoorstenen op de hoeken. De gevels zijn in baksteen opgetrokken en hebben een omlopende hardstenen plint en een afsluitende houten kroonlijst met triglieven en consoles die de bakgoot ondersteunen. De gevels zijn geleed door middel van bepleisterde (hoek)lisenen met casementen. De vensters zijn voorzien van vier- en zesruits schuiframen, waaronder een verdiept liggend, bepleisterd gevelveld met rankwerk versiering.

De voor- of noordgevel telt vijf vensterassen. In de middelste as met een lichte voorsprong bevindt zich de terugliggende ingang met pijlers onder een balkon. Deze middenas wordt bekroond door een fronton boven de kroonlijst. De timpaan is versierd met een medaillon en rankwerk. In de eerste bouwlaag bevindt zich een dubbele balkondeur met bovenlicht. De achtergevel is eveneens vijf vensterassen breed en bezit geen bijzondere, afwijkende details.

De rechter zijgevel heeft een bijna symmetrische indeling van vijf vensterassen. Voor de drie middelste assen is een grote serre onder plat dak gezet. De serre heeft in het midden een uitbouw met afgeronde hoeken. De linker zijgevel heeft een asymmetrisch indeling van vijf vensterassen. Geheel links is om de gemetselde, rechthoekige erker een rijk gedetailleerde gietijzeren constructie met een luifel-opbouw in de tweede bouwlaag geplaatst ten behoeve van het balkon op het plat van de erker. Geheel rechts bevindt zich een eveneens rijk versierde driezijdige, gietijzeren veranda onder plat dak. Beide constructies stammen uit de tweede helft van de negentiende eeuw.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De tweede as van rechts heeft een lichte voorsprong, waarvoor een houten portiek is gezet die aan drie zijden met een rondboog is opengewerkt. In de portiek bevindt zich de hoofdingang van het huis.

Het interieur is vanwege het sterk gewijzigde karakter van ondergeschikt belang.

Waardering

Het landhuis Sandwijck is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde vanwege de ontstaansgeschiedenis, alsmede van architectuurhistorische waarde vanwege de bouwgeschiedenis en als voorbeeld van een landhuis met neoclassicistische stijlinvloeden. Tevens van bijzonder belang vanwege de opmerkelijke en rijk gedetailleerde gietijzeren veranda en luifel uit het eind van de negentiende eeuw. Alsmede vanwege de ensemblewaarde als onderdeel van de buitenplaats in relatie met de overige complexonderdelen.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Landhuis

Monumentnummer*: 514663

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 augustus 2001
Kadaster deel/nr	82734/96

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
De Bilt	De Bilt	Utrecht

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
De Bilt	C			2259

Omschrijving**

Omschrijving

Een even ten zuidoosten van het landhuis gelegen cementen PERGOLA op gecementeerde voet van imitatieblokken. De pergola is opgebouwd uit stijlen en regels van gecementeerde imitatie boomstammen met ijzeren kernraden. De boomstammen zijn voorzien van `knoesten' en `afgezaagde zijtakken'. De constructie bestaat uit zestien samengestelde `kolommen' langs een pad (acht langs elke zijde). Deze `kolommen' bestaan uit drie stijlen die door middel van schuin naar beneden geplaatste regels met elkaar verbonden zijn. Vanuit de buitenste stijlen worden twee boven elkaar geplaatste regels door schoren gedragen. Deze regels verbinden de `kolommen' met elkaar. Op de bovenste regel zijn dwarsbalken gezet die het pad overdekken.

Waardering

De pergola van de buitenplaats Sandwijck is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde als gaaf en zeldzaam voorbeeld van een cementen pergola. Tevens vanwege de ensemblewaarde als onderdeel van het park en in relatie met de overige complexonderdelen.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Kastelen, landhuizen en parken	Tuin, park en plantsoen	Pergola

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 514664

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 augustus 2001
Kadaster deel/nr	82734/151

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>		
De Bilt	De Bilt	Utrecht		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
De Bilt	C			2252

Omschrijving**

Omschrijving

Een uit het derde kwart van de achttiende eeuw stammende FOLLIE, die in 1833-34 vergroot is tot een schijnkapel, gelegen aan de uiterste zuidrand van het park. De follie heeft een vierkante grondvorm en telt twee bouwlagen onder een met Hollandse pannen gedekt zadeldak. Op het nokeind is een klokkenstoel met houten klok gezet. De follie is in 1996 gerestaureerd, waarbij de houten veranda-constructie aan de zuidzijde niet is teruggebracht.

De voor- of noordgevel heeft een op de middenas gelegen toegangsdeur, geplaatst in een geprofileerde spitsboog. De spitsboog is geaccentueerd door een bepleisterde band met in de top van de boog een sluitsteen. Aan weerszijden van de ingang is een rondboognis. Op de hoeken van deze gevel is een steunbeer gemetseld met een afzaat. Boven de ingang is een rond schijnvenster. Evenwijdig aan de schuine zijden van het dak is een band van bepleisterde vlechtingen aangebracht. De achtergevel heeft een in het midden geplaatste moderne dubbele deur met rondboogvormig bovenlicht. Bouwsporen van de houten veranda aanbouw zijn in de gevel zichtbaar. Voor de duiven zijn in de geveltop smalle plankiers boven elkaar op consoles aangebracht waarop de duivengaten uitkomen. De rechter zijgevel heeft een hoog geplaatst spitsboogvenster met middenstijl. Het raam is met een houten luik dichtgezet. De linker zijgevel is blind.

In de follie zijn sporen van een 'schouw' en een console aanwezig.

Waardering

De follie van de buitenplaats Sandwijck is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als gaaf en zeldzaam voorbeeld van een follie die gebouwd is als duiventoren en theehuisje. Alsmede vanwege de architectuurhistorische waarde als voorbeeld van een follie met neogotische stijlinvloeden. Tevens vanwege de ensemblewaarde als belangrijk functioneel onderdeel in het park en in relatie met de overige complexonderdelen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Folly

Monumentnummer*: 514665

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 augustus 2001
Kadaster deel/nr	82734/144

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
De Bilt	De Bilt	Utrecht

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
De Bilt	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
De Bilt	C			607

*Omschrijving***

Omschrijving

Het neoclassicistische LANDHUIS 'Sluishoef' ligt evenwijdig langs de Utrechtseweg in het noordwestelijk deel van het park. Het heeft een samengestelde plattegrond, en telt één en twee bouwlagen. De gevels zijn bepleisterd zonder geleding en/of detaillering. De vensters hebben veelal achtruits schuiframen. De ramen in het middenrisaliet zijn aan de bovenzijde afgerond, terwijl de bovenlichten zijn voorzien van eenvoudige vorktracering. Het huis heeft een met grijze Hollandse pannen, samengesteld dak, waarbij het verhoogde middenrisaliet een zadeldak heeft gekregen met de nok haaks op de Utrechtseweg en de lagere vleugels worden gedekt door een mansardedak met de nok evenwijdig aan de Utrechtseweg.

De voor- of noordgevel heeft een symmetrische indeling van drie traveeën en is in totaal zeven vensterassen breed. Het middenrisaliet is drie vensterassen breed, heeft twee bouwlagen en wordt bekroond door een in hout uitgevoerd fronton, waarvan het timpaan versierd is met een cirkel in het midden en twee driehoeken. Op de middenas bevindt zich een dubbele glasdeur, die geaccentueerd is door een ionische pilasterstelling en een kroonlijst. Boven de kroonlijst is een dubbele deur met bovenlicht. De vleugels zijn twee vensterassen breed. In het dakschild is een getoogd daklicht geplaatst.

De achtergevel kenmerkt zich door een fors bouwvolume met voorsprong op de middenas, dat in het verlengde ligt van het middenrisaliet in de voorgevel. In dit bouwvolume, dat door een schilddak is gedekt, was de oranjerie ondergebracht en is een toevoeging uit 1858. In de zuidgevel is een groot en hoog drielichtsvenster met gietijzeren roedenindeling gezet die aan de bovenzijde afgerond is. De vensters hebben stijlen met eenvoudige dorische pilasterprofilering, een geprofileerd raamkalf met rozetten in een houten opzetstuk boven de middenstijlen, waarop een vermoedelijk gietijzeren bloemversiering is gezet. Boven de drielichtsvensters is in de bepleistering bouwsporen te zien van een dakhelling met tuitbeëindiging. De zijgevels van de oranjerie hebben één venster

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

conform de hierboven geschreven vensters in de zuidgevel. De achtergevel van de vleugels zijn hoger opgetrokken en volgen de knik van het mansardedak. Links wordt het zicht op de blinde gevel grotendeels ontnomen door de niet originele overkapping van het terras die van ondergeschikt belang is. Rechts heeft de gevel één achtruitsvenster.

De linker zijgevel heeft een symmetrische indeling van drie vensterassen met op de middenas de hoofdingang. De ingang heeft een uit imitatieblokken opgebouwde pilasteromlijsting. De deur heeft een rondboogvormig bovenlicht met eenvoudige vorktracering.

De rechter zijgevel heeft een symmetrische indeling van drie vensterassen met een deur in het midden. Meer naar achteren is een keukenaanbouw van één bouwlaag die van ondergeschikt belang is.

Het interieur op de begane grond heeft uit de bouwtijd stammende stucplafonds, waarin middenstukken met acanthusbladdecoraties, marmeren schouwen en houten deuren. De vertrekken op de verdieping hebben originele paneeldeuren.

Waardering

Het landhuis 'Sluishoef' is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde door de ontstaansgeschiedenis en de oorspronkelijke functie. Tevens vanwege de architectuurhistorische waarde als voorbeeld van een vroeg negentiende eeuwse, neoclassicistisch landhuistype met aangebouwde oranjerie. Bovendien vanwege de ensemblewaarde als onderdeel van de buitenplaats Sandwijck.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Landhuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 514666

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 augustus 2001
Kadaster deel/nr	82734/138

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
De Bilt	De Bilt	Utrecht

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
De Bilt	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
De Bilt	C			2231

Omschrijving**

Omschrijving

LANGHUISBOERDERIJ ('Oost-Indiën'), gelegen in het noordoostelijk deel van de buitenplaats Sandwijck. De boerderij heeft een rechthoekige plattegrond en bestaat uit één bouwlaag onder een afgewolfd zadeldak dat deels met Hollandse pannen en deels met riet is gedekt. De overstekende dakschilden aan de voor- en achterzijde zijn voorzien van windveren. De voorgevel is bepleisterd en heeft in de top vakwerkconstructie, waarvan de buitenste vakken een houten betimmering hebben. De zij- en achtergevels zijn in baksteen uitgevoerd.

De voorgevel (noordoosten) van de boerderij heeft vier zesruitsschuifvensters met luiken. De twee vensters in de top zijn getoogd. De noordwestgevel heeft twee vensterassen met links een toegangsdeur. De achtergevel van de boerderij heeft een symmetrische indeling met een getoogde baanderdeur op de middenas. Ter weerszijden hiervan een getoogd stalvenster en nabij de hoeken een houten, getoogde mestdeur. Boven de baander bevindt zich een dubbel rondboogvormig hooiluik, geflankeerd door een smal venster. Het middendeel van de gevel heeft een lichte voorsprong en is verrijkt met bepleisterde horizontale banden.

De linker zijgevel van de boerderij heeft een door het dakschild heen stekende kleine topgevel met voorsprong onder steekkap met lagere nok en hogere voet. De voet sluit aan op de onderrand van de rietbedekking. In de nok zit een hanebalk. In het stalgedeelte zitten getoogde stalvensters met gietijzeren indeling. Verbouwingssporen rond de stalvensters zijn in de gevel zichtbaar gelaten.

De rechter zijgevel heeft een topgeveltje conform de linker zijgevel. Links van genoemde topgevel bevindt zich een moderne toegangspartij onder plat dak dat door het dakschild heensteekt.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De gevels van het voormalige wringhuisje links tegen de voorgevel, zijn geheel bepleisterd. Dit huisje heeft een nagenoeg vierkante grondvorm en één bouwlaag onder een met Hollandse pannen gedekt schilddak. De noordoostgevel heeft één venster. In het dakschild zit aan deze zijde een dakkapel met wangen. De achtergevel heeft twee vensters met links een niet originele deur.

De woonkamer heeft een balkenplafond met balken rustend op sleutelstukken met eenvoudig peerkraalmotief.

Waardering

De langhuisboerderij, behorende bij de buitenplaats Sandwijck, is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde door de ontstaansgeschiedenis, alsmede vanwege de architectuurhistorische waarde als goed voorbeeld van een langhuisboerderij met wringhuisje uit de negentiende eeuw. Tevens van ruimtelijk-functionele en ensemblewaarde als onderdeel van het complex Sandwijck.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Veehouderij

Monumentnummer*: 514667

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 augustus 2001
Kadaster deel/nr	82734/131

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
De Bilt	De Bilt	Utrecht

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
De Bilt	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
De Bilt	C			2053

Omschrijving**

Omschrijving

HEKPIJLERS uit 1858 van de buitenplaats 'Sandwijck', geplaatst aan het begin van de oprijlaan. De hardstenen pijlers hebben een vlakke plintzone, waarboven een gebiljoeneerde middenzone met verdiept liggen velden, vormgegeven conform de velden in plint van de erker in de portierswoning. De middenzone wordt door middel van een geprofileerde lijst afgesloten. Hierboven een fries met de naam van de buitenplaats (links 'SAND', rechts 'WIJCK'). Hierboven kraagt de pijler uit met een kroonlijst waarin gestileerde bloemen zijn uitgehouwen. Tussen de pijlers is een dubbel smeedijzeren spijlenhek gezet.

Waardering

De hekpijlers van de buitenplaats 'Sandwijck' zijn van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde als voorbeeld van goed gedetailleerde hardstenen hekpijlers uit het midden van de negentiende eeuw, alsmede vanwege de ensemblewaarde als onderdeel van de buitenplaats.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Voorwerpen op pleinen en dergelijke	Erfscheidig(D)	Hekpijler

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 514668

Status rijksmonument
Inschrijving register* 10 augustus 2001
Kadaster deel/nr 82734/88

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
De Bilt De Bilt Utrecht

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
De Bilt C 2259

Omschrijving**

Omschrijving

VOETGANGERSBRUG, vermoedelijk uit de tweede helft der negentiende eeuw, gelegen over de slingervijver ten zuidwesten van het landhuis. De brug geeft toegang tot het eiland in de vijver.

De brug is geconstrueerd uit twee licht getogen, ijzeren, van uitsparingen voorziene liggers waarop houten planken als brugdek. Het hekwerk is ingedeeld in rechthoekige velden met windverband met in de kruising een opengewerkt medaillon. Het hekwerk wordt door een rondstaaf leuning afgesloten.

Waardering

De voetgangersbrug van de buitenplaats Sandwijck is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde als gaaf en zeldzaam voorbeeld van een gietijzeren brug met smeedijzeren hekwerk alsmede vanwege de ensemblewaarde als onderdeel van het park en in relatie met de overige complexonderdelen.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Weg- en waterbouwkundige werken Brug(C) Voetgangersbrug

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument